

"Er is alle reden om het historisch onderzoek en onderwijs zo historisch mogelijk te houden en de historici lijken dit eens te meer te beseffen. De stemming onder de leden van het Historisch Genootschap was er dan ook niet zozeer een van crisis of frustraties als wel van herwonnen zelfvertrouwen en vastberadenheid." Zo eindigt Wesselings artikel: *"DE WAARHEID OVER VROEGER - geschiedenis in discussie: enig licht na jaren frustratie"* (NRC-Handelsblad, vrijdag 8 oktober 1974).

Krantlezen kan soms erg vervelend zijn, maar wanneer ik al geeuwend plotseling een artikel tegenkom, dat op naam staat van een goed historicus, ontsteek ik in dolle woede, omdat de schaar waarmee ik het artikel wil uitknippen weer nergens te vinden is. Maar is het eenmaal goed en wel uitgeknipt, dan gaat het in ongelezen staat bij mijn dossier 'briljanten uit de kakdoos' en tenslotte, waarschijnlijk nog altijd ongelezen, naar het landhuisje, dat ik later zal kopen om mijn dagelijks uitzinnig groeiend kaartsysteem & additionele dossiers te bergen.

Bij het verslag van Wesseling van het historisch kongres echter niets van dit alles, want ik las het meteen, als een verdoolde vlieg aangetrokken door het "enig licht", zodat ik geen neiging gevoelde tot uitknippen en 'voor later' bewaren.

Al lezend viel mij het wattage echter bitter tegen, zo bitter, dat ik terstond over "vertrouwen" en over de successen van de Vereniging tot Augustatie van het Oude Wijk en begon te mompelen, en het vlotweg indeelde bij dat genre notulen, dat altijd, te pas en te onpas, eindigt in de (voor de gelegenheid maar even door mij aangepaste)trant van: "de koffie smaakte heerlijk, en dat koffie echte koffie moet zijn, lijken de dames eens te meer te beseffen. Tenslotte keerde iedereen tevreden terug naar huis, verlicht door het schijnsel van de maan en de woorden van de spreker.", die laten we maar zeggen een lezing gehouden had over de crisis in de koffie-

branche, of over de uitwerking van de dikste bom die we hebben, of onverschillig wat, omdat het onderwerp voor het slot van het verslag toch geen gevolgen kan hebben.

Hoort het daar eigenlijk wel bij, zo vroeg ik mij af toen ik iets gekalmeerd was. Zeker, op het eerste gezicht is er veel voor deze interpretatie van de tekst te zeggen, maar toch ... Tenslotte vertegenwoordigt Wesseling niet de reeds eerder genoemde Vereniging (al kan hij er nat'urlijk mee sympathiseren; maar dat is mij niet bekend), maar iets veel, veel en veel hogers, dat Godlof nog pal staat voor de Oude Waarden: het Historisch Genootschap (terwille van zowel ruimtebesparing alsook het welverdiende sakrosankte accent in het vervolg afgekort tot H.Genootschap). Het is mij bovendien vaker gebeurd, dat ik onbenullig vond, wat slechts in schijn onbenullig, maar 'beim Lichte besehen' briljant was, en geschikt voor het dossier. Die fout maak ik niet weer.

Deze dingen overwegend kwam ik tot de konklusie, dat er bij dit artikel meer achter zat dan men op het eerste gezicht zou vermoeden. De dialektiek bracht mij op het goede spoor: de Vereniging tot Augustatie van het Oude Wijk en het Historisch Genootschap (zie noot) liggen licht-jaren ver van elkaar verwijderd, maar: waar de uitersten elkaar de hand reiken, daar mogen wij grootse dingen verwachten.

noot Ik gebruik deze typologie niet omdat ik dat grappig vind, maar wegens de smakeloosheid ervan, die een eerste vereiste is voor wetenschappelijk bruikbare begrippen. Bovendien, ook al doet men er de werkelijkheid niet helemaal recht mee, dan nog kan de typologie de wetenschap grote diensten bewijzen. Extreem voorbeeld: Polaks indeling van de wereld in Polak en de imbecielen (de politici). Deze typologie werkt zeer vruchtbaar voor de futurologie. Indien Polaks voorspellingen niet uitkomen, dan staat niet Polaks futurologie voor aap, maar zij die altijd voor aap

staan, de imbecilen, die Polaks werk tot afekogel hebben gestoofd. De knollentuin zelf blijftongerept.

Dat laatste begrijpt u pas wanneer u het volgende aandachtig hebt gelezen. Het is een vervelend stuk, maar u moet zich er maar dapper doorheen slaan, niet omdat het de moeite zal lonen, maar omdat het anders zo jammer is van het geld dat u er voor betaald hebt. U kunt het natuurlijk ook uitknippen.

Om te beginnen moet u goed in het oog houden, dat de crisis in de geschiedwetenschap heel nauw samenhangt met de lotgevallen van het woord "crisis" in het dagelijks gebruik, let maar op. Vroeger was dat woord een van de vele onschuldige woorden. Het was het stadium van de onbevleete ontvangenis. Men kon onbeangst luisteren wanneer iemand het had over een Crisis, hoefde niet bang te zijn dat men chantage wilde plegen op zijn emoties, als dat zo uitkwam. Zodat ook vrijuit over een crisis in de geschiedenis gesproken kon worden. In het volgende stadium kwam hieraan een eind door het optreden van de oliesjeiks, al ging het voor de historici prachtig, ja beter dan ooit. Plotseling zagen zij hun kans schoon, en gedroegen zich als kooplui. Het werd een korrupte geschiedenis. Zij benutten de sterk gestegen waarde van het woord 'crisis', waarvoor -het is bekend- men in die dagen van eerbied en ontzag verbleekte, met zoveel talent dat iedereen zich liet meesleuren.

Lezingen, artikelen, colleges 'theoretische', enfin de hete reutemetuit van een tijdje geleden, tot het lezen van twee a drie paginas uit het onleesbare boek van Bertels toe. Zelfs kranten schreven erover, enthousiastals altijd, aan publiciteit dus geen gebrek. En ieder wilde graag een handje helpen bij het oplossen van de crisis, zodat het de historici soms wel eens boven het hoofd groeide, en er een stop werd ingesteld voor de ook graag hun bijdrage geleverd hebbende eerstejaars.

Op de zonde volgt de straf. De gril dreef op het respect voor crises in het algemeen, en dat was een wankel bodem. Want men kreeg het principe door; ieder, van hoog tot laag, van jong tot oud, gebruikte

het woord crisis voor eigen gebruik, voor particulier aandachttrekken. Kortom, de Vereniging tot Augmentatie van het Oude Wif beleefde hoogtij dagen. Welnu, vanaf die tijd kon men de leden van het H. Genootschap het woord zien uitspreken als hadden zij een vieze smaak in de mond. Hun ogen knepen zich spottend samen, maar achter de spot verschool zich wroeging en schaamte. Op papier ging het woord onverbiddelijk tussen aanhalingstekens,

want al was het woord mbt de geschiedenis volledig ingeburgerd, de historici wilden niet langer instaan voor de rol die zij in de geschiedenis ervan hadden gespeeld.

Maar al die halve ontsnappingen losten uiteraard niets op. De schuldige heeft behoefte aan volledige biecht, annex belofte dat hij het nooit weer zal doen. Op het historisch congres werd daarom besloten, dat in het vervolg van alle reclamemethoden zal worden afgezien: "er is reden om het historisch onderzoek zo historisch mogelijk te houden en de historici lijken dit niet eens meer te beseffen." Want zij hebben berouw over hun verleden, maar thans hebben zij de WAARHEID OVER VROEGER opgebiecht, Daarom schijnt er nu weer enig licht na jaren frustratie.

In dialectische vorm gegoten, kunnen wij dus concluderen: een crisis voorgevloeid uit de crisis in de geschiedwetenschap, welke via de absolute negatie opstijgt tot enig licht. Wie goed over deze denktrant ingelicht is, die zal weten, dat de crisis niet weggenomen is, maar alleen op een hoger niveau gebracht. Daarom spreekt Wesseling ook terecht niet van het licht, maar van 'enig licht'. Inderdaad, de crisis is door deze affaire dichter zijn meest eigenlijke hoedanigheid genaderd, dwz. we weten nu een stuk beter dan vroeger wat de crisis eigenlijk is.

Maar daarover een volgende keer. Nu zullen we nog even al uw twijfels wegnemen; bestudeert u maar eens het volgende citaat, weeer van Wesseling, aan het begin van zijn stuk: "Voor lezers van deze krant zal de verklaring daarvan (hij bedoelt het onderwerp van het congres) niet moeilijk zijn. Zij hebben immers de laatste jaren wellicht vaker dan hun ief is kunnen lezen over een 'crisis in de geschiedwetenschap'. De historici voelen zich gefrustreerd". Maar nu schijnt er dan weer enig licht. Gelukkig maar.

(advertentie)

Nieuwe uitgaven

De regio Groningen

de geografisch-economische geschiedenis van een regionale centrumstad en haar ommeland.

Prof.dr.H.J.Keuning

VIII + 138 pag., ing., geïll., introductieprijs f 18,50. ISBN 9001468403
per januari 1975 zal de prijs worden vastgesteld op f 22,50

Doel van de auteur is het geven van een geografisch-economische geschiedenis van de stad Groningen. Tot ongeveer 1300 neemt deze stad een afzonderlijke en op zichzelf betrokken positie in. Daarna streeft zij - in feite tot op de dag van vandaag - naar een centrumfunctie voor haar wijde omgeving of 'omeland'. Deze ontwikkeling wordt aan de ene kant gestimuleerd door de behoeften van deze omgeving, anderzijds door eigen initiatieven. Het gevolg is dat het ommeland zich in de loop der geschiedenis voortdurend wijzigt, zowel in zijn ruimtelijke uitgebreidheid als in zijn economische betekenis. Aan de beschrijving van elke fase in de geleidelijke groei van de stad Groningen gaat een beknopte beschrijving van de veranderingen in het ommeland vooraf.

dijkrechten en zijlvesten in de provincie Groningen

B.W.Siemens

104 pag., ing., plus kaarten f 19,50 ISBN 9001788268

Deze studie bevat, behalve de algemene aspecten van de strijd rondom de waterbeheersing, tevens een overzicht van de in de provincie Groningen bestaan hebbende dijkrechten en zijlvesten met hun korte geschiedenis. Als uitgangspunt is de tijd omstreeks 1200 genomen omdat toen de 'zeeborg', d.i. de eerste zeedijk, werd gelegd.

Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

H.D. Tjeenk Willink bv

Groningen